

Czasopismo San wychodzi w każdą niedzielę.

Przedpłata

zamięsioowa	50 ct.	w mięsion:	
mięsionczn	50 ct.	mięsionczn	40 ct.
kwartaln	1 złr. 35.	kwartaln	1 złr. 20.
półroczn	2 „ 70.	półroczn	2 „ 40.
roczn	5 „ 40.	roczn	4 „ 80.

Numer pojedynczy 10 ct.

Listów niefrakowanych nie przyjmuje się.

czasopismo społeczno-ekonomiczne.

Zgoda z Rusinami.

Nie pierwszy to raz przychodzi u nas na stół sprawa zgody z Rusinami, a skutkiem tego tyle już zdań wypowiedziano w tej mierze, tyle stawiano projektów, iż dziś trudno było coś nowego wymyślić. Pomimo to jednak sprawa ugodowa nie postąpiła ani krokiem naprzód, wycieczki prasy ruskiej przeciw Polakom nie tylko nie przycichły, lecz przeciwnie coraz więcej stały się skrajnymi, nienawistnymi i to tak dalece, że nie obznanomionym będąc z wypadkami bieżącymi przypuścić można, iż zacieśnienie to powoduje chyba drażnienie Rusinów ze strony polskiej, lub niechęć okazywaną przez Polaków dla Rusinów i dzieła ugodowego. Tymczasem tak nie jest. Od czasu gdy ze strony ruskiej wyszły głos wyzwayający do zgody, podniesiony przez śp. wicemarszałka Ławowskiego, przyjęty najserdeczniej przez Polaków, nie usłyszeliśmy już więcej powtórnego tego pięknego hasła, nie widzieliśmy nikogo z rusinów, który podniósłby standard zgody zwinięty ze śmiercią wspomnianego męża. Hasło wypowiedziane przezeń nie znalazło u jego braci poparcia, a zabieg jego by pogodzić zwąbnionych pozostały pięknym dowodem jego osobistych znacznych zamiarów, lecz nie dążności całego narodu. Przeciwnie nawet, jakby dla pokazania iż zabieg ugodowy nie znajduje w narodzie ruskim echów, stara się prasa ruska od owej chwili podniecać obopólną nienawiść, już to pisząc kłamiwie skargi na ucisk ze strony Polaków, już to fałszując historią i naginając fakta dziejowe stosownie do potrzeby. W tym kierunku stały się pisma ruskie wiernymi naśladowcami historyków moskiewskich, którzy piszą dzieje nie dla wykrycia prawdy i przedstawie-

nia jej współczesnym, lecz w celach politycznych. Jakkolwiek obecnie głos prasy ruskiej nie ma wielkiej doniosłości, bo mała część rusinów czytuje je, a z czytających wielu przekonawszy się, iż zamiast prawdy brednie im przedstawiają, odsuwa się ze wstrętem od tych organów fałszy i nienawist, to jednak nie należy lekceważyć wpływu tych pism na przyszłość narodu ruskiego, a tem samem i losy kraju naszego. Przypuścić bowiem trzeba, iż stan intelektualny ludu ruskiego nie pozostanie w stanie obecnym, lecz że z czasem lud ten poczuje potrzebę nauki i uczyć się będzie. Odż nauczycielami tego ludu stanie się garszka dzisiejszej inteligencji ruskiej, przesianką jadłem czerpnyam z pism obecnie wychodzących, a w jakim kierunku ona lud pouczać będzie, łatwo się każdy domyśli. Tu zatem tkwi szkodliwość pism stronnictwa świętorskiego, będących posiewem szatańskim na przyszłość. Obok pism tych i elukubracji historycznych w rodzaju pamfletu ks. Kaczala, nie widzimy ze strony ruskiej żadnych dzieł w odmiennym piśnanych duchu, a brak ich nie pochodzi stąd, jakoby nie było rusinów, prawdziwych braci polaków, gdyż tych dzięki Bogu licniejszy zastęp niż świętojuców, lecz stąd, iż oni nie widzą różnicy między obu latoroślami jednego wspólnego pnia, nie odróżniają sprawy ruskiej od polskiej i nie piszą dzieł w ruskiem narzeczu, uważając je za język ludowy narodu, którego inteligencja mówi polskim językiem. Ten całkiem naturalny objaw wywyższo stronnictwo świętorską na swą korzyść, twierdząc, iż nie ma rusinów inaczej myślących jak ono, a ludu podający się za takich są renegatami sprawy narodowej.

Wobec tego stosunku łatwem jest do zrozumienia, iż każdy krok wychodzący z obozu ruskiego, a noszący cechy samostności i wy-

rywający się z pod okowów szablonych fałszów, bulzi u nas wielkie zajęcie, choćby nawet krok ten nie był wolnym od stronnicych uprzedzeń. Takim krokiem zajmującym obecnie także nasze dziennikarstwo jest zwrot historyka i pisarza ruskiego p. Kulizsa ku myśli ugodowej. Pisarz ten należący do stronnictwa znanego pod nazwą ukraińców, napawany długie lata nienawiścią ku wszystkim, co polskie, po latach pracy i studiów otrząsł się z uprzedzeń i przestał uprtywać w Polsce i polskich rządach powodu upadku Rusi. Że zwrot ten właśnie w chwili, gdy trojaki zaprzanie wiary i narodowości, ową smutną sławę Sadyk-pasza Czaykowski, co chiał odwzrożyć koczownicze, aby przez nią odbudować Polskę, łącie stopy kara moskiewskiego i wielbi wszechwładztwo knuta, jest wypadkiem nadto ważnym i radosnym, każdy powinien. Małemu pismu naszemu nie podobna obszernie omawiać tę sprawę, ograniczamy się więc do tych kilku uwag, podnosząc konieczność wydawania pism ruskich z tendencją uczciwą i w duchu zgody obu narodów.

Wspominawszy zaś o p. Kulizsu, o którym u dzisiaj tyle piszą dzienniki polskie, podajemy na tem miejscu czytelnikom naszym list udzieleny nam, a dotyczący tego historyka. Podajemy go bez zmiany i bez wszelkiej polemiki, pomimo iż do niego dabyś zapatrywania p. Kulizsa dość obszerne pole.

Szanowny Panie Dobrodzieju!

Te kilka słów, które tu dołączam, chciałem napisać przy jego goszczym obiedzie, ale mi nie mogłem, będąc zmęczony bezsennością nocą. Swojom zdaniem w moim łowiskim „futurze“ Pan Dobrodzieju zrobił na mnie takie wrażenie, że spałem tej nocy bardzo mało: jestem bo, na moją biedę, bardzo zmęczony.

Postawiam teraz tę małąceś przemowę w rękę Pana, jako świadectwo, jak silnie oddziaływa na ruską

we wnętrzu świadko. Niech się co chce dzieje. Czy w izbie czy w grubie dziejcie wszystko jedno, a im prędzej tem lepiej. Prawa warto takie życie!..

— Ja też z wami — odzwał się ponny głos starszego jakiegoś górnika. Wczoraj omarado mi dwoje matylech... Z czego? albo ja wiem? Za co? im mialemo wolic doktora? Wzaleh im choć pogrzeb sprawid... wieg idę na grob zarobić!.. Choruba by hukla tych niencow.

— Wieg nas już trzech — powiedzial Głajcar.

— I ja idę.

— I ja...

— I ja.

— I ja.

— I ja.

— I ja.

— I ja.

— I ja.

— I ja.

— I ja.

— I ja.

— I ja.

Z dziejów kopalni.

Kartka ze wspomnień.

Napisał W. J. Wdowiszewski.

(Ciąg dalszy.)

Ala to mniejsza. Nie o mnie idzie. Mój syn nie ma nie jęse; w domu u nas nędza, ze siekierki nie urobie. Tydzień temu zległa synowa. Noworodka nie było w co owinąć, bo wszystkie łańchy sprzedano. Polowizno głodna, moja stara głodna, dwuier drugiego syna głodno... przez wójt aienia w domu nie było. Chodziłem z synami do ludzi na robotę, chcieliśmy bodu kamienio temu na goszczina. Odprowadno nas z niczem, boją nas się zapowietrzonych, jak zbójców, jak rebelianow... Wieg jakie światkowas dulej?

Wiem, że mnie w grubie śmierć czekała, ale to znaczy? Jeden chwila i już mnie nie ma, a tuż, zdymcyony powoli, znow, dzieci, wami krzyczą nam nad uszami: chieba! chieba! że aż szalenstwo chwyta człowieka, bo kładze ja im woznę tego chieba. Krasa przecież nie podziemi, bosmy ludzkie... Wieg co znasz? Niech światkowie tu, co ma co wółyze do gęby — ja wracam do roboty!..

Idący ich pomsta hukla! krzyczą inni górnik zaledwie starzec skoneczy — za naszą nędzę! Idę z wami Głajcar, choćby się gruba dżi naumędo zwiała, a moja buta konia... dzieńska wrzeszczą jak opętańcy... Czowieka błąd się chwyta... Zebry tak dłużej jeszcze, tobyśmy właśnie bogu pomowad jak kocieta, niechby się nie wpeżyły i nie wrzeszczały mi nad łem, bo to też górzis

tyś młody; tobis się zdaje, że mur głowa przebieższ, a to darmo. Niemie przyszedł do grubie, widzieliśmy, że klopsko, że może być nieszczęście, aleśmy nie widzieli jak wielkie może być... Tys nas przakoń i nauczyl, dla tego zaczęliśmy światkow... Dżi przestajemy chieba, że gruby nikt nie naprawid, to się tyżwem możemy w grubie zagrzebać. Ala Stefku tyś młody, ty nie masz ani matki, ani ojca, ani żony, ani dzieci, więc chochcysz sam być głodny, nie wiesz co głód, boś nie patrzył na twój kraj głodny, bo ci dziecko nie zapisało nad głową chieba, bo ci czego wychodzie? żony nie mówily: chieba, boś nie grzebał dzieci zmarłych — z głodu... Ty mozesz dale światkow, my nie...

— Ja światkow bez was? Światkow, gdy wy ginie będzicie? Nigdy! Gdzie i umierad razem!.. I tracia tu obrócić się ku zwolennikom — jak kapitulowad to waszy. Idziemy?

— Idziemy! — chór cich okrzyknął.

— Oni pójda z nami, ty nie! — rzekł stanowezo Głajcar. Oni prosili goręci, tys szaygar; ich przyjima, chieba nikt... W gorze wiedza, co im piva nawarzy. Oni szaygar Stefka nazwycia Rudelfiberem, czy jak tam... Maja na ciebie plik, ty musisz światkow, bo cie do grubie nie wpuszczą, do roboty nie postawia... Ty biedaku masz pokutować za nas wszystkich...

Stefek, przesiadawczo widowneo o prawdzie słow Głajcara smutnie zwiesił głowę... Niedlugo widak trwał i niego ten stan zwapienia — niezaład on widokad do ludzi, którzy z trudnością dają się komukolwiek przekonoić.

(C. d. e.)

ni gr. kat. kapituły w Przemyśle.